

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

«Ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Προσαρμογή στη νέα ΚΑΠ και άλλες διατάξεις»

I. Γενικά

Με το φερόμενο για ψήφιση νοχ. ρυθμίζονται διάφορα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Οι σημαντικότερες ρυθμίσεις αφορούν στην ίδρυση Τοπικών Κέντρων Αγροτικής Ανάπτυξης (άρθρ. 1 νοχ.), στη ρύθμιση θεμάτων αναδασμού (άρθρ. 3 νοχ.), στη σύσταση Αυτοτελούς Υπηρεσίας Ελέγχου Εισαγομένων Αγροτικών Προϊόντων (άρθρ. 5 νοχ.), στη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για τη λειτουργία συστήματος παροχής συμβουλών σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις (άρθρ. 8 νοχ.), στην εισαγωγή του θεσμού του Διαπιστευμένου Αγροτικού Συμβούλου και του Εγκεκριμένου κτηνιάτρου (άρθρα 9 και 10 νοχ.), στην αναδιάρθρωση του καταστατικού νόμου περί Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) (άρθρ. 14 νοχ.) και στην κύρωση της υπ' αριθ. 324032/24-12-2004 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την «Εφαρμογή του καθεστώτος πολλαπλής συμμόρφωσης και λοιπά συμπληρωματικά μέτρα σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου» (άρθρ. 18 νοχ.).

II. Παρατηρήσεις στα επιμέρους άρθρα νοχ.

1. Στο άρθρο 2 νοχ.

Με την παρ. 2 του άρθρ. 2 νοχ. αντικαθίσταται η παρ. 3 του άρθρου 6 ν. 2520/1997, όπως ισχύει. Με την εισαγόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι ορισμένα βραχυπρόθεσμα, μεσο-μακροπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα δάνεια

2

που χορηγούνται στους νέους αγρότες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως οι περιοχές αυτές προσδιορίζονται στο Παράρτημα της Οδηγίας 85/148/ΕΟΚ «είναι άτοκα». Ακριβέστερα, ίσως, τα επιτόκια των δανείων αυτών επιχορηγούνται από το κράτος κατά 100%.

Σημειώνεται ότι οι εισαγόμενες ρυθμίσεις προβλέπουν επιδότηση κατά 70% των δανείων αυτών και όταν χορηγούνται σε νέους αγρότες άλλων, μη μειονεκτικών περιοχών.

Πρόκειται περί κρατικών ενισχύσεων υπό την έννοια του άρθρου 87 Συν-
ΘΕΚ.

Σημειώνεται, ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2004 της Επιτροπής της 23ης Δεκεμβρίου 2003 «σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων», «Οι ενισχύσεις για την εγκατάσταση νέων γεωργών συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και απαλλάσσονται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης υποχρέωση κοινοποίησης, υπό τους ακόλουθους όρους: (α) πληρούνται τα κριτήρια που καθορίζονται στα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999, (β) η συνδυασμένη στήριξη που χορηγείται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 και υπό μορφή κρατικών ενισχύσεων βάσει του παρόντος άρθρου δεν υπερβαίνει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού ανώτατα όρια.»

2. Στο άρθρο 6 νοχ.

Με τις διατάξεις του άρθρου 6 νοχ. παρέχονται διάφορες κρατικές ενισχύσεις προς τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Ειδικότερα, «οι συγχωνευόμενες δευτεροβάθμιες Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις για αναπτυξιακούς λόγους ενισχύονται εφάπαξ με ποσό μέχρι τριακόσιες χιλιάδες ευρώ από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για αποζημιώσεις αποχωρούντος πλεονάζοντος προσωπικού των οργανώσεων αυτών, κάλυψη ληξιπροθέσμων ασφαλιστικών εισφορών και για δαπάνες πραγματοποίησης μελετών εξυγίανσης της νέας οργάνωσης». Επίσης, απαλλάσσεται του φόρου εισοδήματος η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και των Συνεταιριστικών Εταιρειών, όταν το προϊόν της πώλησης διατίθεται για τη ρύθμιση του υπόλοιπου των χρεών προς την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και την εξόφληση των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών προς το Ταμείο Σύνταξης και Επικουρικής

Ασφάλισης Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων είτε χρησιμοποιηθεί ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα των Οργανώσεων και Εταιρειών αυτών σύμφωνα με το επιχειρησιακό τους σχέδιο.

Οι ρυθμίσεις συνιστούν κρατικές ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρ. 87 ΣυνθΕΚ. Επί του συμβατού αυτών προς το πρωτότυπο και το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο παρατηρητέα τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με το άρθρο 36 ΣυνθΕΚ «Οι διατάξεις του κεφαλαίου του σχετικού με τους κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων παρά μόνο στο μέτρο που ορίζεται από το Συμβούλιο στο πλαίσιο των διατάξεων και σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 37 παράγραφοι 2 και 3, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του άρθρου 33».

Εντούτοις, ήδη από το έτος 1962, ο Κανονισμός 26 του Συμβουλίου προέβλεπε την εφαρμογή ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού και τον τομέα της παραγωγής και εμπορίας αγροτικών προϊόντων (βλ. α.ά. Bellamy & Child, *European Community Law of Competition*, 5η έκδ., Λονδίνο, Sweet & Maxwell 2001, σελ.1201 επ.). Ειδικότερα, όσον αφορά στην εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, το άρθρ. 4 του Κανονισμού 62/26 προέβλεπε ήδη ότι ορισμένες διατάξεις του άρθρου 88 ΣυνθΕΚ ήταν εφαρμοστέες σε ενισχύσεις που αφορούσαν την παραγωγή και την εμπορία ορισμένων αγροτικών προϊόντων και συγκεκριμένα των προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης (βλ. όπ. παρ., σελ. 1208 επ.).

Το έτος 2000 η Επιτροπή εξέδωσε Γενικές κατευθύνσεις της Κοινότητας για τις κρατικές ενισχύσεις στο γεωργικό τομέα (ΕΕ C 28 της 01.02.2000). Όπως σημειώνεται στην παρ. 3.1 των εν λόγω γενικών κατευθύνσεων, «στην πράξη... όλοι οι κανονισμοί οι οποίοι [ρυθμίζουν την οργάνωση του αγροτικού τομέα] προβλέπουν την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων των Άρθρων 87, 88 και 89 στα εν λόγω προϊόντα» και, συνεπώς, με την επιφύλαξη τυχόν ειδικών ρυθμίσεων και εξαιρέσεων που προβλέπονται από τους εν λόγω κανονισμούς, «οι διατάξεις της Συνθήκης εφαρμόζονται πλήρως επί των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται στον αγροτικό τομέα.».

Πιο πρόσφατα, ο Κανονισμός 1/2004 της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων (ΕΕ L 1 της 03.01.2004) προβλέπει μια σειρά κριτηρίων τα οποία, εφόσον πληρούνται, παρέχουν τη δυνατότητα στα Κράτη-μέλη να χορηγούν ορισμένες κρατικές ενισχύσεις στον αγροτικό τομέα, χωρίς να υποχρεούνται να τις κοινοποιή-

σουν προηγουμένως στην Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 88 παρ. 3 ΣυνθΕΚ.

Ειδικότερα, το άρθρο 3 του εν λόγω Κανονισμού προβλέπει επί λέξει ότι:

«1. Οι μεμονωμένες ενισχύσεις εκτός οποιουδήποτε καθεστώτος ενισχύσεων, οι οποίες πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και απαλλάσσονται από την προβλεπόμενη από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης υποχρέωση κοινοποίησης, υπό τον όρο ότι έχουν υποβληθεί οι συνοπτικές πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 και η ενίσχυση περιλαμβάνει ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό, αναφέροντας τον τίτλο του και τα στοιχεία δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Τα καθεστάτα ενισχύσεων που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης υποβολής των συνοπτικών στοιχείων που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφος 1, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και απαλλάσσονται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης υποχρέωση κοινοποίησης, υπό τον όρο ότι:

α) κάθε ενίσχυση δυνάμενη να χορηγηθεί δυνάμει των εν λόγω καθεστώτων πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού·

β) το καθεστώς περιλαμβάνει ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό, αναφέροντας τον τίτλο και τα στοιχεία δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

γ) έχουν υποβληθεί οι συνοπτικές πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 19 παράγραφος 1.

3. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των αναφερόμενων στην παράγραφο 2 καθεστώτων συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και απαλλάσσονται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης υποχρέωση κοινοποίησης, υπό τον όρο ότι η ίδια η χορηγούμενη ενίσχυση πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού.»

Ο Κανονισμός 1/2004 προβλέπει, πράγματι, μια σειρά περιπτώσεων κατά τις οποίες είναι ανεκτή η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα από τα κράτη μέλη, χωρίς υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησής τους στην Επιτροπή. Σημαντικότερες είναι εν προκειμένω οι ρυθμίσεις του άρθρου 6 ου Κανονισμού 1/2004 που αναφέρονται σε ενισχύσεις για την πραγματοποίηση επενδύσεων στον γεωργικό τομέα.

3. Στο άρθρο 8 νσχ.

Με το άρθρο 8 παρ. 1 νσχ. «Συνιστάται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σύστημα παροχής συμβουλών σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, με σκοπό την υποβοήθηση των αγροτών τουλάχιστον στις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που αναφέρονται στην πολλαπλή συμμόρφωση.»

Όπως σημειώνει και η αιτιολογική έκθεση στο άρθρο αυτό, με τον Κανονισμό 1782/2003 (ΕΚ), άρθρο 13, προβλέπεται ότι «Το αργότερο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2007, τα κράτη μέλη δημιουργούν σύστημα παροχής συμβουλών στους γεωργούς για τη διαχείριση της γης και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (που αναφέρεται στο εξής ως «σύστημα παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις») το οποίο λειτουργεί υπό την ευθύνη μιας ή περισσότερων καθορισμένων αρχών ή ιδιωτικών φορέων».

Σημειώνεται εν προκειμένω, ότι η εξεταζόμενη διάταξη θα ήταν ίσως προτιμότερο να ακολουθήσει τη διατύπωση του Κανονισμού περί «δημιουργίας» μάλλον, παρά περί «συστάσεως» συστήματος παροχής συμβουλών.

4. Στο άρθρο 18 νσχ.

Με το άρθρο 18 νσχ. κυρώνεται η 324032/24-12-2004 απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων για την «Εφαρμογή του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης και λοιπά συμπληρωματικά μέτρα σε εκτέλεση του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου».

Ως πολλαπλή συμμόρφωση νοείται εν προκειμένω η συμμόρφωση των γεωργών προς μια σειρά από θεσπισμένες κανονιστικές απαιτήσεις που αναφέρονται, ιδίως, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην υγιεινή και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων, οι οποίες οφείλουν να τηρούνται προκειμένου να δικαιούται κοινοτικής ενίσχυσης ο γεωργός.

Ειδικότερα, κατά το άρθρο 3 του Κανονισμού 1782/2003

«1. Ο γεωργός που λαμβάνει άμεσες ενισχύσεις οφείλει να εφαρμόζει τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του παραρτήματος αυτού, και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που θεσπίζονται στο άρθρο 5.

2. Η αρμόδια εθνική αρχή θέτει στη διάθεση του γεωργού τον κατάλογο με τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που πρέπει να εφαρμοσθούν.»

Εξάλλου, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Κανονισμού 1782/2003,

«1. Οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙΙ θεσπίζονται από την κοινοτική νομοθεσία στους παρακάτω τομείς:

- δημόσια υγεία, υγεία των ζώων και των φυτών,
- περιβάλλον,
- καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων.»

Περαιτέρω το άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου Κανονισμού υποχρεώνει «Τα κράτη μέλη [να] μεριμνούν ώστε κάθε γεωργική γη, και ιδιαίτερα γη η οποία δεν χρησιμοποιείται πλέον για παραγωγικούς σκοπούς, να διατηρείται σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση. Τα κράτη μέλη καθορίζουν, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, στοιχειώδεις απαιτήσεις για τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες με βάση το πλαίσιο που καθορίζεται στο παράρτημα IV, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών για τις οποίες πρόκειται, όπως το έδαφος και οι κλιματικές συνθήκες, τα υφιστάμενα συστήματα γεωργικής εκμετάλλευσης, η χρήση γης, η αμειψισπορά, οι γεωργικές πρακτικές και η δομή των εκμεταλλεύσεων. Αυτό δεν θίγει τους κανόνες που διέπουν τις ορθές γεωργικές πρακτικές που εφαρμόζονται στα πλαίσια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 και τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα που εφαρμόζονται πέραν του επιπέδου των ορθών γεωργικών πρακτικών.»

Σημειωτέον, τέλος, ότι σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 1 του Κανονισμού 1782/2003 «Στις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζονται οι κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης ή οι ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, ως αποτέλεσμα πράξης ή παράλειψης άμεσα αποδιδόμενης στον συγκεκριμένο γεωργό, το συνολικό ποσό των άμεσων ενισχύσεων που προβλέπεται να καταβληθούν κατά το ημερολογιακό έτος κατά το οποίο σημειώθηκε η μη εφαρμογή, και αφού εφαρμοσθούν τα άρθρα 10 και 11, μειώνεται ή ακυρώνεται σύμφωνα με τους λεπτομερείς κανόνες που αναφέρονται στο άρθρο 7».

Αθήνα, 12 Σεπτεμβρίου 2005

Ο εισηγητής

Ξενοφών Ιω. Παπαρηγόπουλος

Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών μελετών

Επ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Αν. Καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

